

Predstavitev programa

V teh treh letih je Inštitut za slovensko kulturo v mejah svojih možnosti potrdil vlogo koordiniranja dejavnosti, pomoči društvom in ustanovam na teritoriju ter povezovanja slovenskih društev, ki tu delujejo, obenem pa postaja tudi vse bolj katalizator širših pobud za ovrednotenje naših dolin.

Poleg rednega delovanja, kot so predstavitve knjig, koncerti, srečanja in posveti, si je že od vsega začetka prizadeval, da nudi dom vsem društvom, ki potrebujejo prostor za vaje, sestanke in podobne dejavnosti. Tudi zdaj, ko se je Glasbena Matica s poukom preselila v druge prostore, ji ostajajo ti prostori še vedno na razpolago za nastope in koncerte. Tu potekajo vaje folklorne skupine, gledališča, zborov. Državna večstopenjska šola s slovensko-italijanskim dvojezičnim poukom jih uporablja za dejavnosti, ki jih ne more opravljati v lastnih prostorih. Na splošno se tu vrstijo različne kulturne pobude, saj slovenska narodnostna skupnost v Nadiških dolinah nima drugih prostorov, s katerimi bi razpolagala.

Razstave v prostorih Beneške galerije pripravljamo v sodelovanju z Društvom beneških umetnikov, prav tako se nadaljuje sodelovanje s špetrsko šolo Glasbene Matice in glasbenimi skupinami, ki redno uporabljajo prostore slovenskega kulturnega doma, saj smo v naših prostorih v sodelovanju z društvom Beneške korenine uredili sobo, ki jo redno uporabljajo mladi bandi, skupine, ki so izraz večletnega delovanja GM v naših dolinah.

Inštitut v okviru svojih finančnih možnosti podpira društva in dejavnosti na celotnem teritoriju, kjer živimo Slovenci v Videnski pokrajini, ter sodeluje pri realizaciji dogovorjenih pobud.

Od vsega začetka nudi Inštitut društvom, in tudi posameznikom in ustanovam, storitve in svetovalno službo pri pripravi razne dokumentacije, kot npr. za vpis na univerze v Sloveniji ali za pridobitev slovenskega državljanstva, prav tako smo na razpolago za nekakšen jezikovni servis s pregledovanjem in včasih prevajanjem informativnega in promocijskega gradiva ter manjših publikacij.

Posebno pozornost namenjamo mladim, predvsem pri dejavnostih, ki jih izvajamo v sodelovanju z Zavodom za slovensko izobraževanje. Velik uspeh sta dosegla predvsem poletni center na dvojezični šoli v Špetru in tečaj slovenščine, ki se odvija na liceju Pavel Diakon v Čedadu.

Že dolgo let krepimo udeležbo mladih na poletnih centrih v Sloveniji, na Mladinsko šolo in poletne tečaje slovenskega jezika v Ljubljani vpisujemo veliko mladih in pomagamo pri dodeljevanju štipendij.

Že dolgoletno sodelovanje z Lyons Klub Rožnik nam omogoča, da skupino mladih iz Benečije, bolj natančno iz Nediških dolin, pošiljamo na obmorska letovanja v Dom Zveze prijateljev mladine v Pacugu skupaj z otroki iz Slovenije, kar jih povezuje s slovenskim prostorom, jim daje možnost jezikovnega izpopolnjevanja in povezovanja z mladimi iz Slovenije.

Naš sedež v Špietru ima vedno odprta vrata tudi za sodelovanje z različnimi ustanovami, kot so npr. RAI ali RTV Slovenija, TV Koper.

Redno potekajo tudi druge že usklajene dejavnosti, kakor povezovanje in sodelovanje pri različnih pobudah in delavnicah v Posočju, sodelovanje z drugimi jezikovnimi manjšinami v FJK, tečaji slovenskega jezika za odrasle, gostovanja Slovenskega stalnega gledališča iz Tsta s predstavami za mlade in odrasle.

Druge dejavnosti, ki zahtevajo veliko truda, sta vodenje SMO in drugi triletni projekt MI SMO TU. V okviru teh pobud smo jeseni leta 2017 odprli v muzeju Smo tudi turistični info point v sodelovanju s Pro loco Nediških dolin in občine Špietar, kar nam omogoča, da je muzej odprt 7 dni na teden, in nam daje večjo vidljivost, ker smo se takoj vključili v mrežo infotočk Pro loco in Turismo FVG.

To je prineslo tudi nekaj več obiskovalcev, za lansko leto moramo reči, da je bilo pri nas, če štejemo obiskovalce muzeja, stranke IAT in udeležence prireditvev, okoli 4.000 ljudi.

Muzej **SMO**, slovensko multimedialno okno, svoje delovanje opira na prispevek, ki ga je Dežela FJK dodelila do letos in ki omogoča vzdrževanje, razvoj in nadgradnjo opreme in instalacij, ne krije pa stroškov prostorov, torej najemnine, čiščenja, luči in ogrevanja. Treba bo preveriti, kako bo s prispevki v prihodnje, ali je res po novem izzet nakup takoimenovanih trajnih dobrin, saj tvegamo, da v nekaj letih zastari vse.

Program se je razširil tudi zato, ker smo muzej vključili v državne pobude, kakor je DEKD. Obiskovalce prinaša, kot že rečeno, sodelovanje s pro loco Nediških dolin in z Društvom beneških umetnikov, saj se vsaka razstava povezuje s kulturnim dogodkom, ki priključuje v muzej nove ljudi. Posebej cenjene so delavnice ob različnih, predvsem koledarskih priložnostih. Konstanten oziroma v porastu je obisk odraslih in šolskih skupin, ki jim navadno nudimo tudi vodstvo po muzeju, večkrat pa tudi pomoč pri organizaciji samega izleta. Nad tem imamo evidenco, težje pa je kvantificirati prisotnost na dogodkih in prireditvah.

Prizadevanja za ovrednotenje teritorija, kjer živimo Slovenci v naši pokrajini, segajo na začetek delovanja ISK. V povezavi s subjekti, ki so še danes vključeni v projekt Mi smo tu, je iSK najprej pripravil knjigo MI SMO TU, potem dvojezični zemljevid celotnega območja, ki gre od Čedad do Koroške, prav tako pod geslom MI SMO TU ... tuka, izdē, kle, tle, s katerim naj bi se okrepila prepoznavnost slovenske skupnosti na Videnskem. S tem smo ustvarili enoten in prepoznaven produkt, ki pa je obenem pozoren do razlik in torej drugačen za vsako območje.

Na poti, da bi postali vsi skupaj bolj vidni in bolj močni, so sledili pomembni koraki, ko je ISK postal partner dveh projektov, sofinanciranih v okviru Programa čezmejnega sodelovanja Slovenija Italija 2007-2013 iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj in iz nacionalnih sredstev.

O multimedialnem muzeju SMO smo že govorili, drugi je bil projekt ZBOR ZBIRK – Kulturna dediščina med Alpami in Krasom, ki je s popisovanjem in urejanjem mreže privatnih tradicionalnih zbirk na teritoriju dopolnil kulturno turistično ponudbo, za katero še danes skrbimo.

Za opravljeno delo je Inštitut leta 2015 dobil MURKOVO NAGRADO s strani Inštituta za slovensko narodopisje pri ZRC SAZU, sam projekt pa je bil deležen nagrade Moja Slovenija.

Prispevek dežele FJK nam je omogočil triletni projekt, ki se konča letos junija. Njegov cilj je ovrednotenje in promocija celotnega območja videnske pokrajine, kjer je naseljena slovenska jezikovna skupnost. V tem okviru smo okrepili sodelovanje z nekaterimi društvi (Združenje Don Mario Cernet, Muzej rozojanskih ljudi, Center za kulturne raziskave Bardo) in tako vzpostavili na teritoriju postojanke z lastnim osebjem.

Oskrbeli smo izdajo specifičnega vodnika po votivnih cerkvicah Nadiških dolin v slovenskem prevodu, karto sprehodov slow doline in prvi skupni koledar vseh pobud, ki se odvijajo v Nediških dolinah, v sodelovanju z občino Špietar. Skrbimo tudi za ovrednotenje ostankov vojaških utrdb iz časa hladne vojne.

Krepimo tudi našo prisotnost na spletu. Tako smo podatke o naših krajih vnesli na interaktivni zemljevid Triglavskega narodnega parka, kar gotovo pomeni večjo odmevnost. Turistično vsebino smo ločili od rednega spletnega mesta Inštituta s tem, da smo jo prenesli na novo spletno mesto Mismotu.

Za promocijo naših dolin kot SLOW turistične destinacije si prizadevamo tudi kot partnerji projekta združenja Borghi d'Europa, s katerim smo že nastavili sodelovanje in v tem okviru predstavili naše doline v raznih krajih Furlanije in Veneta ter v Milanu. Redno sodelujemo s turističnimi strukturami iz dežele Furlanije Julijske krajine in tistimi iz sosednjega Posočja.

Gostje zelo cenijo tudi čezmejne razsežnosti naših pobud, kot je avtobusna povezava Benečija gor in dol, ki združuje krajinske, zgodovinsko-kulturne in gastronomske značilnosti in je v preteklem poletju doživela tako velik uspeh, da smo bili zaradi pomanjkanja mest prisiljeni zavrniti kar nekaj interesentov.

Moramo pa opozoriti, da smo pri organizaciji tovrstnih pobud kot društvo omejeni, saj je mnogo vidikov po zakonu domena turističnih poslovalnic. Za vnaprej bo zato potrebno najti primerne rešitve.

Osebjem se je tudi v tem času udeleževalo izobraževalnih pobud, v sodelovanju z GAL in ustanovo Turismo FVG pa so bili organizirani educational tour za novinarje različnih časopisov.

Naša skrb je bila tista, da bi ustvarili mrežo sodelovanja na teritoriju, kar se je dejansko zgodilo; upamo, da se bo razširila in postala še bolj plodna.

Okrepila se je tudi prisotnost obiskovalcev v muzejih, ki so razpršeni na teritoriju, kar je v veliki meri sad sodelovanja s turističnimi agencijami, predvsem iz Slovenije, ki pripravljajo skupinske izlete, v porastu je tudi udeležba na raznih prireditvah. To pa zahteva tudi vse večjo razpoložljivost ljudi, ki znajo skupine sprejemati in jim nuditi potrebne informacije, ter razširitev urnika dejavnosti informacijskih točk in muzejskih zbirk.

Ko se približujemo zaključku triletnega projekta o promociji kulturnega turizma v dolinah Nadiže, Karnahte, Tera, v Reziji in Kanalski dolini, si lahko le nadejamo, da se bo ta dejavnost še naprej razvijala in da bo predlog za nadaljevanje po tej poti naletel na ustrezen posluh.

Marina Cernetig

Sede/sedež: Liessa/Liesa - 33040 Grimacco/Grmek
Sede operativa/operativni sedež: Centro culturale sloveno/slovenski kulturni dom
Via Alpe Adria, 67/b - 33049 Špietar /San Pietro al Natisone (UD)
Tel/fax 0039-0432-727490 - mail: isk.benecija@yahoo.it
www.mismotu.it - www.iskbenecija.eu